

Nr 110.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående rätt för läroverksadjunkten Karl Gustaf Harlin att för erhållande av ålderstillägg tillgodoräkna sig viss tjänstgöring; given Stockholms slott den 25 februari 1921.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla det förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF.

B. J:son Bergqvist.

Utdrag av protokollet över ecklesiastikärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 25 februari 1921.

Närvarande:

Statsministern VON SYDOW, ministern för utrikes ärendena greve WRANGEL, statsråden ERICSSON, DAHLBERG, MURRAY, ELMQUIST, MALM, BERGQVIST, HAMMARSKJÖLD, EKEBERG, HANSSON.

Föredragande departementschefen, statsrådet Bergqvist anförde vidare:

Hos Kungl. Maj:t har adjunkten vid högre allmänna läroverket i Luleå Karl Gustaf Harlin med bifogande av åtskilliga betygsav-

Ang. rätt för
läroverks-
adjunkten

Bihang till riksdagens protokoll 1921. 1 saml. 97 häft. (Nr 110.)

Karl Gustaf
Harlin att för
erhållande av
ålderstillägg
tillgodoräkna
sig viss
tjänstgöring.

skrifter anhållit att för uppflyttning i högre lönegrad samt för erhållande av pension räkna sig till godo viss del av den tid, eller från och med den 1 januari 1905 till och med den 30 juni 1907, varunder han tjänstgjort som tillförordnad rektor vid lägre allmänna läroverket i Söderköping.

Till närmare belysande av ifrågavarande ansökning anhåller jag få lämna vissa upplysningar och erinra om vissa sakförhållanden.

Av 1904 års riksdag fattades beslut om att dåvarande lägre allmänna läroverket i Söderköping skulle indragas. I enlighet med Kungl. Maj:ts på grund härav den 23 september 1904 fattade beslut skulle läroverkets indragning ske successivt, och den 17 november 1905 föreskrev Kungl. Maj:t, att läroverket skulle helt indragas med utgången av juni månad 1907.

Enligt vad de Harlins ansökning bifogade handlingarna utvisa, innehade Harlin från och med höstterminen 1898 till och med vårterminen 1901 förordnande att tjänstgöra som extralärare vid lägre allmänna läroverket i Söderköping. Efter ett par års tjänstgöring vid annan läroanstalt återkom Harlin till förstnämnda läroverk och tjänstgjorde från och med den 1 juli 1904 till och med den 30 juni 1907, då läroverket indrogs, såsom tillförordnad rektor därstädes.

Enligt ett cirkulär den 1 juni 1877 ägde sådan extra ordinarie lärare, som fullgjort stadgade villkor för att kunna utnämnas till lektor, adjunkt eller kollega vid allmänt läroverk, att vid skeende befordran under viss förutsättning för uppflyttning i högre lönegrad räkna sig till godo den tid, han från och med året näst efter berörda villkors fullgörande såsom extra ordinarie lärare tjänstgjort vid statens elementarläroverk eller tvåklassiga pedagogier. Den rätt till lönetursberäkning, som sålunda tillkom extra ordinarie lärare, blev emellertid borttagen genom beslut av 1904 års riksdag, varvid riksdagen dock förklarade, att därigenom ingen ändring skulle göras i fråga om det antal lönetursår, som intjänats vid utgången av år 1904.

På grund härav ägde Harlin rätt att för uppflyttning i högre lönegrad räkna sig till godo tiden den 1 juli—den 31 december 1904, medan hela den följande tjänstgöringstiden vid läroverket i Söderköping ej var inbegripen i sagda rätt.

Över Harlins ansökning har läroverksöverstyrelsen den 30 december 1919 avgivit utlåtande, däri överstyrelsen anförde bland annat följande:

Vidkommande då först framställningen, i vad den avser rätt för sökanden att få räkna nämnda tjänstgöring för uppflyttning i högre lönegrad, torde kunna anföras, att han kvarstått på sin post såsom tillförordnad rektor vid ett statens läroverk under den tid, varom här är fråga, samt att under sådana omständigheter billighetsskäl synas tala för att han må tillgodonjuta denna tid i lönetursavseende. Därjämte anser sig överstyrelsen böra framhålla, att sökandens fall med all sannolikhet torde vara enastående, och att ett bifall till framställningen därför icke synes komma att medföra några vittgående konsekvenser.

Beträffande sökandens anhållan att få tillgodoräkna sig samma tjänstgöring för erhållande av pension erinrar överstyrelsen, att det allmänna läroverket i Söderköping indrogs först med utgången av juni månad 1907. Sökanden har alltså till och med sistnämnda tidpunkt varit anställd vid ett statens allmänna läroverk och synes därför äga otvivelaktig rätt att räkna hela denna tid för pension. Ansökningen i denna del torde för den skull icke erfordra någon Kungl. Maj:ts åtgärd. På grund av det anförda tillstyrkte överstyrelsen den gjorda framställningen.

Statskontoret har den 28 februari 1920 avgivit infordrat utlåtande över ifrågavarande ansökning.

I utlåtandet erinrar statskontoret till en början om 1904 års riksdags nyssberörda beslut om upphävande av de extra ordinarie lärarnas rätt att vid befordran tillgodoräkna sig viss föregående tjänstgöring.

Härom yttrade, anför statskontoret vidare, riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t den 18 maj 1904, nr 172, att upphörandet av denna rätt vore en given följd av den genomförda likställigheten i löneförmåner mellan lärare och övriga tjänstemän; och i skrivelse till Kungl. Maj:t den 19 juni 1918, nr 394, angående löne- och pensionsreglering från och med år 1919 för bland andra lärarpersonalen vid de allmänna läroverken gjorde riksdagen det uttalandet i fråga om ett av Kungl. Maj:t framlagt förslag angående en viss tillfällig lönetursrätt för extra ordinarie lärare vid befordran till ordinarie befattningshavare vid nämnda läroverk, att ett bifall till sagda förslag skulle innebära en avvikelse från de grunder, som i förevarande avseende vore på andra områden gällande, vadan riksdagen ej kunnat biträda omförmälda förslag.

Fördenskull kan visserligen måhända ifrågasättas, huruvida det må anses lämpligt att tillmötesgå den av läroverksöverstyrelsen i föreliggande framställning gjorda hemställan; men i betraktande av arten av ifrågavarande förordnande och med hänsyn därtill, att, därest det i berörda hemställan begärda medgivandet icke erhålles, adjunkten Harlin, som är född år 1860 och alltså år 1925 uppnår den levnadsålder, vid vilken han jämfikt bestämmelserna i lagen angående civila tjänst innehavares rätt till pension är skyldig att från tjänsten avgå, trots sin långa och väl vitsordade tjänstgöring vid allmänt läroverk icke kan uppnå högsta lönegraden och alltså ej komma i åtnjutande av högsta pension såsom adjunkt vid sådant läroverk, har statskontoret funnit sig böra till sagda hemställan förorda bifall.

Departement-
schefen.

Enligt min mening föreligga här särskilda omständigheter, som tala för bifall till den av Harlin gjorda ansökningen, varvid jag emellertid ber få framhålla, att, såsom också skolöverstyrelsen påpekat, sagda ansökning, i vad den avser rätt för Harlin att för erhållande av pension tillgodoräkna sig ifrågavarande tjänstgöring, ej erfordrar någon särskild åtgärd, då sådan rätt utan vidare tillkommer honom. Givetvis har Harlin icke någon formell rätt att åberopa för sin ansökan, i vad den rör lönetursberäkning beträffande angivna tjänstgöring, men omständigheterna i samband med de s. k. småläroverkens indragning synas mig kunna anföras som skäl för att den begärda förmånen bliver Harlin medgiven. Jag anhåller att få i sistberörda hänseende erinra om att Kungl. Maj:t genom ett cirkulär den 12 juni 1882 föreskrev, att lärartjänster vid, bland andra, treklassiga allmänna läroverk, vilka efter nämnda tidpunkt bleve lediga, icke skulle besättas med ordinarie innehavare utan tills vidare upprätthållas på förordnande. Harlin kunde följaktligen ej bliva ordinarie lärare vid läroverket i Söderköping. Å andra sidan måste tydligen rektorsbefattningen därstädes uppehållas, så länge läroanstalten ägde bestånd. Uppenbarligen har Harlin ansetts bättre lämpa sig härför än någon av de övriga ämneslärarna vid läroverket och därför förordnats att där vara tillförordnad rektor, tills läroverket indrogs.

Då alltså rektorsbefattningen svårligen kunde bestridas av någon ordinarie lärare, synes det mig billigt, att Harlin, vilken som extra ordinarie lärare uppehållit sagda befattning, får rätt att för erhållande av ålderstillägg tillgodoräkna sig de $2\frac{1}{2}$ år, han tjänstgjort som rektor utan att åtnjuta sådan rätt.

Jag tillåter mig erinra om att riksdagen vid föregående tillfällen — åren 1909 och 1910 — medgivit två lärares, läroverksadjunkterna J. Ekegren och J. P. Ahlgren, uppflyttning i vissa högre lönegrader, varvid nämnda personer berättigades att i nyssberörda syfte tillgodoräkna sig tjänstgöring vid enklassig pedagogi, ehuru enligt tidigare gällande bestämmelser tjänstgöring vid sådan läroanstalt ej medförde nu berörda rätt. Full analogi råder visserligen ej mellan sistnämnda två fall och det här ifrågavarande, men riksdagens anförda beslut torde visa, att riksdagen velat i nu berörda hänseende tillgodose lärare vid s. k. småläroverk.

Att bifall till Harlins ansökning skulle kunna få några betänk-

liga konsekvenser är, såsom även läroverksöverstyrelsen framhållit, med tanke på de närmare omständigheter, som varit förknippade med Harlins ifrågavarande tjänstgöring, säkerligen ej att befara.

Under åberopande av vad jag nu anfört tillstyrker jag alltså, det Eders Kungl. Maj:t täcktes föreslå riksdagen medgiva,

att adjunkten vid högre allmänna läroverket i Luleå Karl Gustaf Harlin må för erhållande av ålderstillägg tillgodoräkna sig den tid efter ingången av år 1905, varunder han tjänstgjort som tillförordnad rektor vid lägre allmänna läroverket i Söderköping, eller tiden från och med den 1 januari 1905 till och med den 30 juni 1907.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdde hemställan behagade Hans Maj:t Konungen lämna bifall samt förordnade, att proposition i ämnet av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar, skulle avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:

Gösta Neuendorff.
